

JUTRO
.....

„Poza kadrem” – Kobzdej zapomniany

Nie wchodził — wpadał do pracowni. Z miejsca elektryzował studentów. Bez ceregieli przechodził ze wszystkimi na ty. W jego warszawskim mieszkaniu tygodniami koczowali znajomi. Wprost od socrealistycznego obrazu „Podaj cegłę”, wskoczył w sztukę abstrakcyjną. W 20. rocznicę śmierci artysty, warszawska ASP przypomina jego zapomnianą twórczość.

ZYCIE

STRONA
13

WTOREK 17 LISTOPADA 1992

KULTURA

Słabość stała się jej siłą

Życie brata pełnymi garściami, aż do bólu

Dla mnie — mówi Anna Nehrebecka — była przede wszystkim symbolem przepięknej kobiety. Kiedyś, kiedy byłam jeszcze w szkole teatralnej, profesor Rudzki na zajęciach zaczął opowiadać o Hani Skarżance. Zapamiętałam to zdanie: marzeniem wszystkich chłopców, mężczyzn było, aby chociaż kawałek przejść się z Hanią ulicą. O oryginalnej urodzie Skarżanki mówi także jej przyjaciółka, Roma Szczepkowska, przypominając pełną zachwyty reakcję publiczności kiedy aktorka pojawiła się po raz pierwszy na warszawskiej scenie. Jednak Skarżanka w całym swoim aktorskim życiu nie bazowała na urodzie. Przeglądając dziś dorobek artystyczny tej znakomitej, o wybitnym talencie i wielkiej osobowości aktorki, znajdujemy szaloną różnorodność kreacji. Obok heroin zwyczajne współczesne kobiety. Wszystkie jednak role, zarówno główne, jak i drugoplanowe, mają silne piętno (w tym najlepszym znaczeniu) niepowtarzalnej osobowości Skarżanki.

Można chyba zaryzykować stwierdzenie, że wyjątkowym, a może i najważniejszym okresem w jej zawodowym, a także duchowym życiu są lata osiemdziesiąte, lata kiedy prowadziła swój niezależny teatr w Muzeum Archidiecezjalnym. Wyrazną cezurę zapoczątkowującą ten ważny okres życia aktorki stanowi spotkanie z księdzem Jerzym Popiełuszką. „Rola księdza Jerzego w życiu Hani — mówi Roma Szczepkowska — jest

nie do przecenienia. To on wprowadził ją na drogę Kościoła. Hania niewątpliwie w tym Kościele była, ale zarazem i nie była. Gotowa, ale nie przygotowana — moim zdaniem.

Można powiedzieć, iż nasuwa się tu biblijna paralela z nawróceniem Marii Magdaleny. „Obserwowałem jej głęboką religijność — mówi ksiądz Andrzej Przekaziński, dyr. Muzeum Archidiecezji. — Uczestniczyła w spowiedziach i komuniach św. Jak sama twierdziła zależało jej na kontakcie z Bogiem. Myślę, że zdawała sobie sprawę ze swych słabości i te słabości stały się jej siłą. To jest jej szczególne zwycięstwo. Była osobą szczerze kochającą i w gruncie rzeczy pokorną”. O jej potrzebie kontaktu z Bogiem, autentyczności wiary mówi również, zaprzyjaźniona z aktorką Ewa Wende. „Nieraz widywałam ją podczas wspólnych wakacji w Dębkach, wędrującą rano do kościoła na cichą modlitwę, taką bardzo intymną, nieefektowną. Nigdy, zresztą, o tym nie mówiła...”

Hanna Skarżanka знаła życie z wielu różnych stron. Brała je mocno, przeżywała w sposób pełny. A wszystko, co robiła, nawet i to, co nie zawsze budziło zachwyt czy aprobatę innych — zawsze czyniła z wielką klasą. Podobnie jak z wielką klasą, godnie przyjmowała chorobę i starość. Od paru lat cierpiała bardzo z powodu choroby kolana, miała trudności z chodzeniem, jednak nigdy nie skarżyła się. Pochylała się nad cierpieniami innych i czyniła to tak dyskretnie,

Hanna Skarżanka z rodziną

Fot. CAF, ARCHIWUM

nie, by ktoś, komu ofiarowała pomoc czy to w postaci pieniędzy, czy odzieży nie czuł się dotknięty, poniżony.

Ks. Przekaziński powiada, że nawet nie podejrzewał jaką rewolucję spowoduje wejście Skarżanki do muzeum i zorganizowanie tam teatru. O skali tego przedsięwzięcia mówią cyfry. Od 1982 r. w ciągu 7 sezonów

odbyło się, ponad 700 przedstawień, 54 premiery, wystąpiło 93 artystów itd., itd. Wszystko to działo się bez żadnej reklamy i bez anonsów w prasie. Ten teatr, to przykład heroicznej postawy artystów w czasie stanu wojennego. „Myślę, że nikomu w Polsce nie udało się tego zorganizować na taką skalę, na jaką uczyniła to właśnie pani Hania.

To miejsce stało się dla niej i jej środowiska domem. I kiedy czytamy dziś w jednym z pism krytykę muzeum i tego, co robiła tu Hanna Skarżanka, to myślę, że na taką krytykę mogą się zdobyć ludzie, którzy nie wiedzą nic o tym, co tu się działo.”

TEMIDA STANKIEWICZ-PODHOREC-KA